

VI. PJESNIČKO SIJELO U ČAST DON JURJA GOSPODNETIĆA

Bosansko Grahovo / Korita, 21. srpnja 2017. (IKA) – Događaji drugoga dana kulturno-vjerske manifestacije »Dani sv. Ilije« danas su se odvijali u selu Korita kod Bosanskoga Grahova. Najprije je u kapeli Sv. Jeronima slavljena sv. misa koju je pred 50-ak ljudi predvodio don Predrag Ivandić, župni vikar iz Drvara, u zajedništvu s domaćim grahovskim župnikom don Davorom Klečinom i hercegovačkim franjevcem iz Širokog Brijega fra Miljenkom Stojićem.

Nakon sv. mise nazočni su otišli pred spomen-obilježje je supružnika Mate i Mande Vulić pomoliti se za pokoj njihovih duša. Ubijeni su kao civili u Domovinskom ratu 1992.

Na gradilištu budućega »Hrvatskoga kulturnog centra Korita« donaciju knjiga Udruzi »Don Juraj Gospodnetić« i Centru uručili su predstavnici Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne (DHK HB) i pjesnici koji su sudjelovali u pjesničkoj večeri. Fra Miljenko Stojić, kao vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, uručio je donaciju knjiga koje govore o jugokomunističkom ubojstvu hercegovačkih franjevaca.

Na Vidikovcu iznad sela Korita navečer se održalo *VI. pjesničko sijelo* u čast don Jurja Gospodnetića. Duhovno i

domoljubno pjesništvo recitirali su Ivan Sivrić, predsjednik DHK HB, Mate Grbavac iz Ljubuškog, fra Miljenko Stojić iz Širokog Brijega, Fabijan Lovrić iz Knina te Blaženka Jardas Vulić iz Požege. Pjesničku večer vodila je Josipa Mihaljević iz Livna, a tenor poznate šibenske klape »Maslina« Hrvoje Marić iz Knina glazbenim nastupom na gitari uljepšao je ovu večer. Na pjesničkoj večeri bio je i načelnik općine Grude Ljubo Grizelj sa svojim suradnicima, kao i Petar Majić, dopredsjednik Matice hrvatske Grude.

Selo Korita simbol je stradanja, ali i uskrsnuća grahovskih Hrvata. Nakon što je 1941. selo, koje je imalo 40 kuća s više od 400 žitelja, zbrisano s lica zemlje svi mještani su se raselili diljem Hrvatske i svijeta, njihova zemlja je nacionalizirana te im je zabranjen povratak. Nakon 70 godina potomci mještana počeli su kupovati zemlju roditelja i predaka te samostalno obnavljati svoja ognjišta, bez ikakve pomoći općine i države. Danas su u Koritima obnovljene tri kuće, dvije se još grade, a za obnovu svojih ognjišta zanimaju se i drugi mještani. U selu je izgrađena zavjetna kapelica, a u izgradnji je i spomenuti Centar koji će biti središte društvenog života grahovskih Hrvata. ✍

U SPOMEN NA FRA RADOŠLAVA VUKŠIĆA

Ljubuški, 14. kolovoza 2015. (Mile Kraljević / lportal.com) – U subotu 14. kolovoza, nakon zlatne mise fra Rade Vukšića, slavlje se nastavilo na Trseljevini, ispred obnovljene rodne kuće fra Radoslava

Vukšića. Fra Radoslava su 1945. partizanske horde s još osmoricom fratara odvele sa Širokoga Brijega i mučki ga ubile na nepoznatu mjestu. Otkrivena je i blagoslovljena njegova bista, mozaik te otvorena kuća koja

je uređena kao muzej.

Fra Rade Vukšić je ovom prigodom zahvalio umjetnicima koji su se potrudili svojim uradcima uljepšati ovaj prostor. Andrija Papac sagradio je »kuću od kamena«, akademski kipar Stjepan Skoko uradio je bistu fra Radoslava Vukšića, a fra Ivan Tomić uradio je mozaik na temu mučeničkog stradanja hercegovačkih franjevaca.

O pokojnom fra Radoslavu (Ivanu) Vukšiću govorila je Antonela Primorac koja je po majci iz iste obitelji. Ona se potrudila urediti unutrašnjost kuće koja će biti muzej.

Bistu su otkrili fra Rade Vukšić i fra Ivan Ševo, vikar Hercegovačke franjevačke provincije, koji je tom prigodom i pozdravio skup. Kuću, pak, bistu i mozaik blagoslovio je mons. Tomo Vukšić. ✍

BILE: HRVATSKI MIR, OPROST I SJEĆANJE – POKOPANO 111 ŽRTAVA DRUGOGA SVJETSKOGA RATA I PORAĆA

Bile, 19. kolovoza 2017. (A. M. / hrsvijet.net) – Obilježavajući Europski dan sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima (23. kolovoza), već je petu godinu zaredom u subotu 19. kolovoza (subota najbliža Velikoj Gospi) služena sv. misa zadušnica na Groblju mira na Bilima kod Mostara. Nakon nje u novoizgrađenu kosturnicu pokopani su zemni ostatci 111 neidentificiranih žrtava Drugoga svjetskoga rata i poraća.

Sv. misu zadušnicu predvodio je provincijal hercegovačkih franjevaca dr. fra Miljenko Šteko uz sumisništvo don Željka Majića, fra Miljenka Stojića i drugih svećenika.

»Nije slučajno da su baš Bile odabrane da budu mjesto koje će u svojim stoljećima napaćenim njedrima prigrliti kosti žrtava, jer stoji na vjetrometini između Mostara, Goranaca, Bogodola, Mostarskog Graca, između Hercegovačko-neretvanske i Zapadno-hercegovačke županije, čije je tlo natopljeno krvlju domoljuba koji su branili svoju vjeru i svoju hrvatsku domovinu«, istaknuo je fra Miljenko Šteko tijekom propovijedi. »Zlo najčešće i najjače udara po onim nezaštićenim, ranjenim, slabim, onima koji ne mogu uzvratiti. Nasilje protiv nezaštićenih povijesno je najraširenija pojava nazočnosti zla u svijetu. Pogled u nedavnu prošlost, na režime poput nacističkoga, fašističkoga i komunističkog, pokazuje nevjerojatnu crtu izopačenosti ciljeva, metoda mučenja i ubijanja onih koji nisu mogli uzvratiti«, kazao je fra Miljenko te dodao kako se u dvadesetom stoljeću u ime suludih ideja oduzimao ljudski život, pa čak i ljudsko dostojanstvo u smrti, oduzimalo se pravo na pokop i pravo na spomen. »Šutnja je prekrivala zločin. Ovdje na spomen području na Bilima svaka žrtva ponovno stječe svoje

ime koje je unatoč svim zabranama i šutnji zapisano na dlan Gospodara života. Njegova je zadnja riječ. (...) Ovo groblje treba nam služiti kao opomena i odgovornost da čuvamo vlastiti život i život svojih bližnjih, kako se zla i zulumi povijesti nikada ne bi ponovili«, poručio je fra Miljenko Šteko.

Nakon sv. mise zadušnice voditelj Odjela HNS-a BiH za Drugi svjetski i Domovinski rat general Ilija Vrljić u svom obraćanju zahvalio je svima koji su na bilo koji način pomogli u izgradnji kompleksa Groblja mira, posebno ističući predsjedatelja Predsjedništva BiH Dragana Čovića, kao i načelnike općina u kojima rade povjerenstva za istraživanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća (potpuno volonterski). Spomenuo je i Ministarstvo financija BiH i FBiH, kao i druge institucije i gospodarstvenike koji su prepoznali i pomogli ovaj plemeniti cilj.

»Kroz nemilosrdni jugokomunistički režim za hrvatski narod o ovim se zločinima nije smjelo govoriti, a zločinci su sve činili kako bi te zločine zataškali. Svaki čovjek zavrjeđuje dostojanstven pokop i mjesto gdje će mu se zapaliti svijea«, rekao je fra

Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« te dopredsjednik Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij i njezin povjerenik u Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji.

U nemogućnosti odazvati se pozivu zbog službenog puta u Australiju, predsjednica države Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović uputila je pismo i pozdrav svim sudionicima misnog slavlja i komemoracije, uz želju: »Da i ovo spomen okupljanje bude snažan podsjetnik na istinu o velikim stradanjima hrvatskog naroda tijekom i nakon Drugog svjetskog rata, s čvrstim uvjerenjem da su sve nevine žrtve ugrađene u pobjedu i slobodu koju smo ostvarili u Domovinskom ratu.«

Izaslanik hrvatskog premijera i državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske Zvonko Milas izrazio je suosjećanje te pozvao na utvrđivanje istine. U govoru je podsjetio i na riječi prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana ističući da je vrijeme prestat s povijesnim krivotvorinama i izraziti počast žrtvama svih totalitarnih režima.

Obred ukopa, koji je predvodio fra Miljenko Šteko, bio je potresan. U novoizgrađenu kosturnicu položeni su zemni ostatci 111 neidentificiranih žrtava Drugoga svjetskoga rata i poraća. Pobili su ih predstavnici totalitarnog jugokomunističkog režima bez suđenja i bacili ih u razne jame, škripine... Nerijetko su raseljene i prognane čitave obitelji ili i same bivale žrtvama te ih nije imao tko ni identificirati niti tražiti.

Usljedio je komemorativni dio. Vijence su položili i zapalili svijeće

predsjedatelj Predsjedništva BiH Dragan Čović s najbližim suradnicima te s izaslanstvom države Hrvatske predvođeno Zvonkom Milasom, izaslanikom premijera Andreja Plenkovića, kao i Milijanom Brkićem, izaslanikom predsjednika Hrvatskog sabora Gordana Jandrokovića.

Ovome dostojanstvenom obilježavanju Dana sjećanja za žrtve totalitarnih režima, osim vjernoga puka Božjega, nazočili su brojni predstavnici hrvatskoga naroda iz institucija vlasti, kulturnog živo-

ta, gospodarstvenici i predstavnici brojnih udruga kako iz BiH tako i države Hrvatske. Sveukupno bijaše oko 4.000 nazočnih. Hvalevrijednoj inicijativi za poticanje mira, oprosta i sjećanja na žrtve jugokomunizma, nacionalsocijalizma i fašizma, također su nazočili i predstavnici udruge Središta Hrvatskog svjetskog kongresa u BiH za istraživanje posljedica totalitarizama. Poduprli su gradnju Groblja mira, kao hrvatskog nacionalnog i međunarodnog spomen područja. ✍

IDEMO NAPRAVITI

Široki Brijeg, 1. rujna 2017. (Miljenko Stojić / hrvsvijet.net) – Dogodi se konačno i to. Josip Broz Tito, 10. po redu najveći suvremeni zločinac, izgubi trg u Zagrebu. Odsad će se on zvati Trg Republike Hrvatske (bilo bi bolje Trg države Hrvatske, republike nam je bilo preko glave). Naravno da je to trebalo učiniti odmah na početku prevrata. No, puno toga ne ide tako jednostavno pa ni ovo. Da smo kroz proteklo vrijeme glasovali drukčije, neke bi se stvari ipak brže dogodile. Ali...

Iznenadi me ovih dana Charles Billich (Karlo Bilić). Izjavi da će osobno platiti spomenik i ploču žrtvama komunizma i Domovinskoga rata, napravljenih po njegovu nacrtu. Samo neka mu se kaže gdje se spomenik i ploča mogu podići. A on je veliki svjetski umjetnik i jedna od žrtava jugokomunizma, kazano ukratko. Uspio je preživjeti to nesretno vrijeme. Koliko njih to nije uspjelo pa su im kosti posijane diljem Lijepe Naše! Neka im Bog dadne spokoj, a na nama je sjećati ih se.

Prebirući sve ovo po glavi, pade mi na pamet da bi bilo dobro podići dva spomen-znaka. Recimo, jedan u Maclju, drugi u Vukovaru. Mogu oba biti po Bilićevu nacrtu, važno je samo da i drugi u svemu tomu sudjeluju, makar simbolično. A ta su dva mjesta prošla teške muke.

Računa se da su jugokomunisti u Maclju pobili oko 13.000 razoružanih hrvatskih vojnika, te muškaraca, žena i djece. Ubacili su ih u oko 130 jama. Do sada je otvoreno njih 23 u kojima su pronađene 1.163 žrtve. Dugo su njihovi posmrtni ostatci stajali na tavanu bolnice na Šalati da bi, zalaganjem preživjeloga s Križnoga puta Stjepana Brajdića i lokalnoga župnika fra Dragge Brgleza te njihovih suradnika, 2005. bili pokopani u grobnicu pored crkve Muke Isusove u Đurmancu. Među svim tim žrtvama je i 21 svećenik, redovnik i bogoslov.

Prema svjedočenju očevidca Mladena Šafranka ubio ih je osobno Stjepan Hršak. Kad su prošlih godina hrvatske vlasti došle ispitati ga o svemu tomu, tadašnji predsjednik Stjepan Mesić bjesnio je tko se to drznuo dirati zaslužne drugove. A ubojica je svoje žrtve ubacio u jamu sa 60-ak ubijenih hrvatskih časnika. Danas ta jama izgleda tužno. Posmrtni ostatci pobijenih povađeni su, kardinal Franjo Kuharić tu je služio sv. misu zadušnicu u lipnju 1991., netko je postavio drveni križ, i gotovo. Kao što se ta jama nije uredila i dostojno obilježila, tako nisu ni prilazni putovi pa je ponekad do nje vrlo teško doći. Ne bi li Ministarstvo hrvatskih branitelja i zajednice iz kojih su pobijeni mogli pristupiti dostojnom uređenju ovoga žrtvoslovnog mjesta koje će najvjerojatnije dati i buduće mučenike, odnosno blaženike i svetce, ako se bude na tome radilo? Evo tih zajednica: Franjevačka provincija Bosna Srebrna (8); Vrhbosanska nadbiskupija (5); Hercegovska franjevačka provincija (3); Đakovačka biskupija (2); Zagrebačka nadbiskupija (2); Senjska biskupija (1). Ne smije se zacijelo zaboraviti ni Udruga Macelj 1945. koja je uz fra Dragu Brgleza najzaslužnija da se počela otkrivati istina o Maclju. Naravno, tu je i mjesna župa Sv. Jurja u Đurmancu.

Gdje, što i kako napraviti u Vukovaru najbolje će znati oni koji su ili čiji su tamo ginuli. Mjesta, na žalost, ima bezbroj jer čitav grad je mučenik.

Spomenici, ploče... u spomenu na pobijene i slično

nisu zbog njih, oni su zbog nas. Dopuštamo da nam oni koji su dali život progovore u ovo naše suvremeno vrijeme. Imamo li mi samo volje zavrnuti rukave i napraviti ono što je do nas? ✍

PREDSJEDNIK VLADE DRŽAVE HRVATSKE ANDREJ PLENKOVIĆ NA ŠIROKOM BRIJEGU

Široki Brijeg, 6. rujna 2017. (Ivana Karačić) – Tijekom svoga sedmog posjeta Bosni i Hercegovini predsjednik Vlade države Hrvatske Andrej Plenković posjetio je i samostan na Širokom Brijegu. Svoj posjet započeo je na ratnom skloništu gdje su 1945. jugokomunisti ubili i spalili 12 hercegovačkih franjevac. Dočekali su ga gvardijan fra Tomislav Puljić i fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrače«. Proveli su ga kroz sklonište i upoznali sa stradanjem širokobrijeških franjevaca, ali i još 54 druga hercegovačka fratra koje su jugokomunisti ubili u Drugom svjetskom ratu i poraću.

Slijedio je obilazak Franjevačke galerije i muzeja. Nakon toga predsjednik Vlade susreo se s fratrima koji trenutno djeluju u širokobriješkom samostanu te svoj posjet nastavio obilaskom samostanske crkve u kojoj su se nazočni pomolili na grobu 24 pobijena hercegovačka franjevca. Posjetio je i zgradu bivšeg franjevač-

kog sjemeništa koja se sada obnavlja u duhu susreta duhovnosti i kulture. Bit će tu, naime, smještena knjižnica i drugi prikladni sadržaji za potrebe učenika iz obližnje gimnazije te spomen-prostor na povijest Provincije, kao i muzej i etnografska zbirka.

Posjet Širokom Brijegu predsjednik Vlade završio je razgovorom s gradonačelnikom Mirom Kralje-

vićem, a zatim se uputio u Mostar gdje je sudjelovao na otvorenju Pučke kuhinje koju su izgradili mostarski franjevci i čiju je izgradnju sufinancirala i hrvatska Vlada s milijun kuna. Nazočio je i svečanoj akademiji u povodu 100 godina od akcije spašavanja desetina tisuća djece od gladi u Hercegovini koju je 1917. predvodio fra Didak Buntić. ✍

GLAS KONCILA O FRA TIHOMIRU ZUPCU

Zagreb, 20. rujna 2017. (Josipa Vukoja) – U novom broju *Glasa Koncila* izišao je članak pod nazivom »Fra Tihomir Zubac – žrtva partizanske osvete. Spisatelj koji je još mnogo mogao dati«. Autor članka je Vladimir Lončarević. U njemu, uz kratak životopis, piše o fra Tihomiru kao spisatelju i njegovim objavljenim djelima.

Navodi se kako je fra Tihomir »pisanje shvaćao kao svoju rodoljubivu dužnost«. »Za takav rad ni vrijeme

ni okolnosti nisu mu bile naklonjene. Pisanjem se bavio tek nekoliko godina, pa se nije ni mogao potvrditi kao pisac.« (I. Alilović) Objavljeni radovi ipak ga potvrđuju kao beletrista i publicista. Pisati je počeo 1934. u listu za zabavu i pouku *Ruža* i almanahu *Stopama otaca*, a nastavio 1939. u mjesječniku *Kršćanska obitelj*, gdje je objavio tridesetak priča, crtica i poučnih članaka. Objavljivao je i u kalendaru *Napredak*, mjesječnicima *Hrvatska revija* i

Hrvatska smotra, tjednicima *Hrvatska gruda*, *Nezavisna Država Hrvatska* (poslije *Seljačko ognjište*) i *Hrvatsko pravo*, dnevnicima *Nova Hrvatska*, *Novi list* i *Hrvatski narod*. Većinu članaka potpisivao je inicijalom imena ili imenom.

Pisao je o kraljevima Tomislavu, Krešimiru IV., Petru Svačiću, Stjepanu Tomaševiću, o Zrinskim i Franjokopanima, banu Jelačiću, Eugenu Kvaterniku, o franjevcima Paškalu Buconjiću, Grgi Martiću, Augustinu Zubcu, Luki Ibrišimoviću, Martinu Mikuliću, Rudolfu Mikuliću, Didaku Buntiću, Radoslavu Glavašu i drugima, o pjesniku seljaku Nikoli Kordiću, književniku

Ivanu Azizu Milićeviću i drugima, o hrvatskim seljačkim školama u Hercegovini i novinskom izdavaštvu u Hercegovini. Uglavnom je riječ o kraćim sastavcima, a veći su mu članci o Andriji Šimiću, »posljednjem katoličkom hajduku u Herceg Bosni«, objavljeni u *Napretku* 1941. te četiri članka objavljena u *Hrvatskoj smotri* od 1940. do 1942. o fra Paškalu Buconjiću, Alipaši Rizvanbegoviću, kulturnom stanju i političkoj djelatnosti hercegovačkih Hrvata od okupacije 1878. do aneksije 1908. te o nasrtajima »grkoistočnjaka« na Hrvate katolike u BiH. ✍

HODOČAŠĆE ŠKOLSKIH SESTARA FRANJEVKI PROVINCIJE SVETE OBITELJI NA ŠIROKI BRIJEG

Široki Brijeg, 24. listopada 2017. (kta / kvrrp bih) – U subotu, 21. listopada, upriličeno je provincijsko hodočašće Školskih sestara franjevki Provincije Svete obitelji na Široki Brijeg. Ovogodišnji krug mjesečnih duhovnih obnova sestre su započele, kako je to već tradicija, zajedničkom duhovnom obnovom na Gospinom Brijegu. Sestra Ivana Džeba, sudionica toga susreta, u svom osvrtu piše o dojmovima i iskustvu s toga hodočašća.

Svoj smo hod započele na mjestu mučeništva širokobrijeških fratara. Poticajnim mislima o širokobriješkim mučenicima, što su ih za nas

pripremile novakinje i postulantice, na samom smo početku dana u molitvi i sabranosti pripremile svoja srca, zastajući ujedno i nad žrtvom fratara koji su nam svojom smrću pokazali primjer nepokolebive vjere i pripadnosti Bogu kad je to bilo najteže.

Utječući se njihovu zagovoru, od mjesta njihove smrti uputile smo se prema crkvi gdje nas je dočekao fra Tomislav Puljić, gvardijan širokobriješkog samostana. Fra Tomislav nam je i ove godine poželio bratstvu dobrodošlicu na Široki Brijeg uz spomen na neke od najbremenitijih značenja ovoga mjesta počevši od nastojanja prvih fratara koji su u nje-

mu djelovali i koji su se duhovnošću, umjetnošću i znanošću trudili učiniti od njega »brijeg veličanstven, radost zemlji svoj«, pa sve do onih koji su na njemu položili svoje živote. Riječi pozdrava sestrama i zahvalnosti za gostoljubivost braći u samostanu na Brijegu uputila je i provincijska predstojnica s. Zdenka Kozina. Posebno nas je pozvala moliti za sve bolesne sestre, za sestre koje zbog obveza nisu mogle biti s nama te za dobročinitelje.

Nakon molitve trećega časa program naše duhovne obnove nastavio se u samostanskoj dvorani. Imale smo priliku čuti više o mučeniškom značenju Širokoga Brijega. O povijesnom kontekstu, o osnovnim podacima kao i o duhovnoj strani mučeništva pobijenih fratara i civila, o radu i nastojanjima Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« govorio nam je vicepostulator fra Miljenko Stojić. Za rad Vicepostulature od velike su važnosti svjedočanstva o pobijenima, posebno ona iz prve i druge ruke. Mi koji zbog vremenske udaljenosti ne možemo ni imati doticaja s pobijenim fratrima ili s neposrednim svjedocima tih događaja, možemo pomoći rad Vicepostulature svojom molitvom i postom. »Dopustimo mučenicima da grade naše

zajedništvo. Ono je uzdrmano kroz protekla vremena jugokomunističkog neljudskog sustava, a nastavlja se i danas preko liberalnog sustava okrenutog profitu. Možda mislimo da ne možemo puno učiniti. Ma možemo. Počnimo se više zanimati svime ovim izrečenim ovdje i počnimo moliti i postiti. To je najjače oružje za pobijediti tamu koja nam se nudi. Nemojmo dopustiti da nam vjeru pretvore u društveni osjećaj. To se dogodilo kršćanstvu na Zapadu. Zbog toga je ono bogato novcem, a siromašno duhom. Nije onda čudno kako propada. Da zaključimo. Čašćenje mučenika trebalo bi nas voditi prema Presvetom Trojstvu, prema punini života i sreće. Kad je Crkva bila najživotvornija, kao u vremenu

mučenika, bilo je prošireno štovanje Kristova križa. Razumjeti povezanost Presvetoga Trojstva i Kristova križa znači razumjeti ono bitno što je potrebno za spasenje čovjeka. Ne možemo ustrajati u kršćanskoj vjeri ako pošto-poto nastojimo izbjeći križ i teškoće. To nam nastoji utrapiti današnja uljudba. Mučenici, pak, svjedoče o darivanju, o nadi. Poslušajmo ih i uživajmo u životu unatoč svemu«, zaključio je fra Miljenko.

Nakon završetka predavanja, pripremale smo se za sakrament pomirenja. Naš duhovnik fra Tomislav Pervan uputio nam je nekoliko riječi kojima nas je podsjetio kako je upravo ispovijed velik i nepojmljiv Božji dar te kako nas je Isus preko svete Faustine pozvao »ući na vrata milosrđa«.

Središte dana i naše duhovne obnove bila je sv. misa. Predslavio ju je fra Miljenko u suslavlju s fra Tomislavom koji je održao kratku propovijed. Fra Tomislav se osvrnuo na mučeništva ranijih stoljeća te današnja mučeništva nerođene djece. Istaknuo je da društvo sve više propada jer iz svog središta izbacuje Boga, a na njegovo mjesto uzdiže čovjeka. Naglasio je, također, veliku ulogu Blažene Djevice Marije u povijesti spasenja te da je za nas od velike važnosti u svojim se molitvama više okrenuti Mariji i molitvi krunice.

Nakon mise i zajedničkoga ručka uslijedio je glazbeni program koji su pripremile postulante, novakinje i sestre juniorke. Razišle smo se obogaćene novim spoznajama. ✍

BL. ALOJZIJE STEPINAC I HRVATI U BIH

Mostar, 26. listopada 2017. (cnak.ba) – Hrvatska kulturna zajednica Troplet, u sklopu ovogodišnjih Tropletovih dana kulture, organizirala je 25. listopada, »Večer posvećenu bl. Alojziju Stepincu« u Mostaru.

Duhovno-kulturni događaj započeo je sv. misom u 18.00 u katedrali koju je predvodio biskup msgr. Ratko Perić. Pozdravio je posebno msgr. Jurja Batelju, postulatora kauze za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca te fra Miljenka Stojića, vicepostulatora postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, nakon čega je okupljene vjernike pozvao na vjernost i ustrajnost koju je imao kardinal bl. Alojzije Stepinac. Puninom srca propovijed je održao msgr. Juraj Batelja osvjetlivši ukratko lik i djelo blaženog Kardinala.

U katedralnoj dvorani uslijedio je kulturni program – predstavljanje knjige msgr. Jurja Batelje »Bl. Alojzije Stepinac i Hrvati u BiH«. O njoj je najprije govorio sam autor pri-

kazujući pojedine fotografije, dokumente i podatke na slajdovima. Riječ je tada preuzeo biskup Ratko Perić te progovorio općenito o knjizi i o kardinalu Stepincu. Kao član Mješovite komisije hrvatskih katoličkih i srpskih pravoslavnih stručnjaka za zajedničko razmatranje lika kardinala

Alojzija Stepinca, nadbiskupa zagrebačkog, posebno je istaknuo kako je ova knjiga izvor dokumenata, zapisa i fotografija o Kardinalovoj brizi za Hrvate u BiH.

Večer je uveličao Mješoviti katedralni zbor pod ravnanjem voditelja don Nike Luburića. ✍

NA ŠIROKOM BRIJEGU ODRŽAN IX. SIMPOZIJ STOPAMA POBIJENIH

Široki Brijeg, 29. listopada 2017. (Josipa Vukoja) – U nedjelju 29. listopada na Širokim je Brijegu održan IX. simpozij Stopama pobijenih, koji organizira Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« na čelu s fra Miljenkom Stojićem. Njime se pokušava osvijetliti istina o ubojstvu 66 hercegovačkih franjevaca i mnoštva puka Božjeg u Drugom svjetskom ratu i poraću te povijesne okolnosti u kojima se to dogodilo.

Simpozij je započeo sv. misom u samostanskoj crkvi, koju je predslavio gospičko-senjski biskup u miru dr. Mile Bogović uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića i voditelja franjevačkog Trećeg reda fra Dane Karačića. Osvrnuvši se na pročitano evanđelje, biskup je u propovijedi istaknuo kako je Isus u nekoliko riječi postavio odnose među nama: ljubav treba biti na prvom mjestu. Ako se bilo koja druga vrijednost postavi na prvo mjesto, nastaju poteškoće i nered. Dotakao se još i naših pobijenih u Drugome svjetskom ratu i poraću te onih koji su među nama tomu doprinijeli. Pozvao je na opraštanje i zauzetost na izgrađivanju naše slobode i države.

Sv. misu prenosile su Radiopostaja Široki Brijeg i Radio Herceg Bosne. Pjevao je Veliki župni zbor sa Širokog Brijega.

Nakon sv. mise u samostanskoj dvorani uslijedila su tri predavanja. Simpoziju je nazočio velik broj sudionika, a među njima bili su i predstavnici društvenih i političkih vlasti i udruga.

Prvo izlaganje održao je povjesničar dr. Anđelko Mijatović na temu »Komunistički zločini nad civilima u procesu osvajanja vlasti – prilog istraživanju ubojstva franjevaca sa Širokoga Brijega 1945.« Ovo su naglasili iz njegova izlaganja. »Pri zauzimanju Širokoga Brijega u početku

veljače 1945. partizani su se posebno okomili na franjeve iz samostana u Širokom Brijegu, značajnoga prosvjetnog središta i izvan područja zapadne Hercegovine. Tada su šestoricu franjevaca strijeljali 6. veljače u Mostarskom Gracu, 7. veljače na Širokom Brijegu ubili su i potom spalili 12 franjevaca, a 8 njih sutradan su odveli prema Splitu i ubili. Nedavno su u Zagvozdu pronađeni posmrtni ostatci nekih od tih mučenika, a gdje su likvidirani ostali još je nepoznato. Potrebno je naglasiti da se nijedan od tih franjevaca nije isticao politički, devetorica su bili profesori u tamošnjoj gimnaziji, a sedmorica od njih bili su i doktori znanosti iz predmeta koje su predavali. Partizanske su snage nastavile zločinima i nakon zauzimanja Mostara nad vojnim ranjenicima u bolnici, nekolicinom franjevaca i drugim uglednim građanima koje su, uglavnom, uhićivali, ubijali i ubacivali u Neretvu. Takvim i sličnim zločinima nastavili su i sljedećih mjeseci.«

Drugo predavanje imao je povjesničar, biskup dr. don Mile Bogović. Govoreći o prvih pet godina rada Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij (2011. – 2016.), istaknuo je sljedeće. »Nakon uspostave

samostalne hrvatske države i kod nas, kao i u drugim državama koje su prije bile pod komunizmom, počelo se i u javnosti drukčije odnositi i pisati o žrtvama jugokomunističkog režima. Tražio se način kako izraziti poštovanje onima kojima je bilo oduzeto svako dostojanstvo, koji su mučeni i bačeni u razne jame, pećine, rovove i sl. Jedna od mojih glavnih preokupacija kao biskupa bila je uključiti se što djelatnije u taj zadatak suvremenog hrvatskog naraštaja. Pokrenuo sam inicijativu za gradnju Crkve hrvatskih mučenika na Udbini. U novije vrijeme pokrećem projekte za Svehrvatski grob i za Hrvatski križni put.«

O novim spoznajama o fra Radoslavu Glavašu govorio je povjesničar mr. Ivan Čorić. Izlaganje je završio riječima: »Komunistički historioografi pisali su povijest u svrhu opravdanja svojih zločina. Tako i popratne bilješke koje su napisane u dosjeu fra Radoslava Glavaša žele ga prikazati kao zakletog ustašu kojem je jedini razlog postojanja bilo ubijanje Srba. Svrha mog izlaganja jest utvrditi istinu, ma kakva god ona bila. Ne postoje dokazi za optužbe na račun fra Radoslava Glavaša, zbog toga ću glasno razmišljati i postaviti pitanje

nije li vrijeme za reviziju njegove presude?»

Simpozij je završio zahvalom

svim posjetiteljima i predavačima te pozivom da se svi koji imaju bilo kakvu informaciju o ubojstvu frata-

ra jave u Vicepostulaturu te na taj način doprinesu njezinu uspješnom radu. ✍

U ŠIROKOM BRIJEGU PREDSTAVLJENE KNJIGE: OTKOPANA ISTINA ŠIROKOG BRIJEGA I OD ŠIROKOG DO BLEIBURGA I NAZAD

Široki Brijeg, 13. studenoga 2017. (hercegbosna.org) – U organizaciji Povjerenstva za istraživanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području grada Širokog Brijega (Povjerenstvo), Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« te Matice hrvatske – ogranak Široki Brijeg, večeras su u kinu Borak na Širokom Brijegu predstavljene dvije knjige: *Otkopana istina Širokog Brijega* (600 str.), koju je priredilo uredničko vijeće na čelu s Perom Kožulom, i *Od Širokog do Bleiburga i nazad* (580 str.), autora Velimira Mabića. Ove knjige su plod osmogodišnjega istraživačkog rada na prikupljanju vjerodostojnih informacija o događajima s kraja Drugoga svjetskog rata i poraća u Širokom Brijegu, utemeljenih na autoriziranim iskazima svjedoka.

U samom uvodu u ovaj jedinstveni događaj nazočnima se prigodnim riječima obratio Miro Kraljević, gra-

donačelnik Širokog Brijega, koji je zahvalio članovima Povjerenstva na velikom trudu i radu iz čega su proizašle knjige o istini do koje se ipak došlo, o stradanjima Širokobriježana s kraja Drugog svjetskog rata i poraća. »Na žalost, previše je onih koji ignoriraju ovu istinu, čak i kompetentnih ljudi, kako u ovoj državi tako i u susjednoj«, rekao je gradonačelnik Kraljević.

Pogovor za obje knjige napisao je Zdenko Čosić, predsjednik Vlade Zapadnohercegovačke županije, koji je rekao da ovo nisu uobičajene knjige te da je doslovno i metaforički s ovim knjigama otkopana istina Širokog Brijega.

Pero Kožul, glavni urednik knjige *Otkopana istina Širokog Brijega* i pročelnik Povjerenstva, najprije je postavio pitanje sebi i nazočnima zašto se vraćati na prošla vremena, odgovorivši: »Zbog povijesne nepravde i laži te civilizacijskoga čina odavanja

ljudskoga pijeteta prema nedužnim žrtvama. Jugokomunistička vlast svim je raspoloživim sredstvima 50 dugih i mračnih godina čvrsto držala i nadzirala naš cjelokupni javni život. Takozvana "narodna vlast" neograničenim je količinama laži punila kulturni, obrazovni, izdavački i svaki drugi prostor. Veličala je navodne ratne pobjede, slavila svoje junake, klicala nepostojećem bratstvu i jedinstvu. Takva vlast posebno se obušila na hrvatski narod na prostoru naših krajeva.« Kožul je iznio podatke o radu Povjerenstva na čijem je čelu istaknuvši da je prema popisu prije Drugog svjetskog rata, 1938., Široki Brijeg imao 23.341 stanovnika, te da je stopa rasta bila na razini stope u BiH. Da se tako nastavilo, danas, 72 godine kasnije, Široki Brijeg imao bi oko 50.000 stanovnika.«

»U knjizi-zborniku *Od Širokog do Bleiburga i nazad*, koju večeras ovdje stavljamo pred vas, riječ je o brojnim svjedočenjima pripadnika Oružanih snaga Nezavisne Države Hrvatske, naših običnih domaćih ljudi koji su imali sreću preživjeti ratne strahote, ali i o jednom broju svjedočenja suvremenika koji su također imali što reći o onim teškim vremenima. Osobno sam ponosan što sam pomogao da životno-ratne priče i ovih ljudi ugledaju svjetlo dana. Nisu se oni trsili pričati niti su svoju priču nametali, oni su mučili svoju muku, vidali svoje rane, živjeli i šutjeli,« rekao je na početku svog izlaganja Velimir Mabić, autor knjige *Od Širokog do Bleiburga i nazad*. Mabić se u svom izlaganju osvrnuo na nekoliko događaja koji su obilježili sami kraj Dru-

gog svjetskog rata u Širokom Brijegu navodeći između ostalih *Kuljića djecu*, njih petero koji su strijeljani na Brigu, dvije Dragice iz Izbična, stravična ubojstva nedužnih svećenika – franjevaca, osuđenog za pomaganje Križarima Iliju Mikulića Jukića, obitelji Gilja koji su ostali bez pet sinova, zaključivši svoje izlaganje riječima: »Širokim Brijegom nije hodalo veće zlo od partizansko-komunističkog u zadnjoj fazi Drugoga svjetskog rata i u godinama poraća, a u Boga se ufamo da nikad više i ne će«.

»Društvenu zajednicu, na čelu s gradonačelnikom Mirom Kraljevićem i predsjednikom Vlade ŽZH Zdenkom Čosićem, povijest će upamtiti i po velikim potezima glede naših pobijenih, kako fratara tako i svih ostalih. Grad Široki Brijeg 7. veljače je proglasio Danom sjećanja na pobijene franjevce i puk te negdašnju zaobilaznicu, koja je potpuno nepotrebno prošla franjevačkim žrtvoslovnim mjestom, nazvao Ulicom

pobijenih franjevaca. Kad ih Crkva proglasi mučenicima, onda će to postati Ulica franjevačkih mučenika. ŽZH imenovala je 7. veljače Danom sjećanja na žrtve komunističkog zločinca. Hvala i svima ostalima koji su sudjelovali u ovome«, rekao je između ostalog vicepostulator fra Miljenko Stojić.

Mons. dr. Mile Bogović, biskup u miru, recenzent knjige *Otkopana istina Širokog Brijega*, pohvalio je rad Povjerenstva istaknuvši da ovako nešto cjelovito i detaljno opisano o stradanjima širokobriješkog puka nema u Republici Hrvatskoj te da ovaj način rada treba tamo prenijeti. Naglasio je da bez obzira na to što izostaje potpora s državne razine, ipak postoji puna potpora lokalnih vlasti. »Ova je knjiga doprinos spašavanju hrvatske povijesti«, rekao je na kraju svoga izlaganja mons. dr. Mile Bogović.

Predstavljajući knjigu *Od Širokog do Bleiburga i nazad*, povjesničar dr.

Mario Jareb rekao je da je ova knjiga važan izvor za proučavanje šire problematike s kraja Drugog svjetskog rata te da će zacijelo poslužiti povjesničarima za stvaranje novih radova.

Kako se u knjigama navodi, utvrđeno je da je u 161 neotkopanom grobištu na prostoru Širokog Brijega od 550 do 600 žrtava, a u 12 do sada otkopanih grobišta ekshumirano 149 žrtava. Prema podacima Povjerenstva na prostoru Širokog Brijega na temelju osam godina istraživanja, 278 uzetih iskaza (svjedočenja) od 225 svjedoka te drugih prikupljenih podataka, s prostora Širokog Brijega u Drugom svjetskom ratu stradalo je 2.165 žrtava. A kad su jugokomunisti osvojili Široki Brijeg, napravili su oko 330 što većih, što manjih stratišta i grobišta. Tijekom godina, u šutnji i krišom, obitelji su same iz nekih otkopali posmrtnu ostatke svojih najbližih. ✍

ŠIROKI BRIJEG: DUHOVNA OBNOVA PROVINCIJE I KAPITUL NA ROGOŽINAMA

Široki Brijeg, 30. studenoga 2017. (Josipa Vukoja / pobijeni.info) – Na blagdan Svih svetih franjevačkoga reda, 29. studenoga, članovi Hercegovačke franjevačke provincije našli su se na Širokom Brijegu, kako to čine svake godine, da bi proslavili svoj »kapitul na rogožinama«. I ovaj put okupila se gotovo cijela Provincija.

Kapitul su započeli molitvom srednjega časa, s mislima na završno suđenje našim uznicima u Haagu, te prigodnim predavanjem mons. dr. Pere Sudara, pomoćnoga biskupa vrhbosanskoga. Govorio je na temu »Djelovanje, uloga i svrha katoličkih škola danas«. Iznio je njihovu povijest na prostoru BiH te njihov današnji položaj. Posebno se osvrnuo

na negdašnju Franjevačku klasičnu gimnaziju na Širokom Brijegu pota-

knuvši nazočne da se što prije ponovno posvete radu sa školskom djecom.

Usljedi je sv. misa. Uz kapitul na rogožinama fratre veže odredba da taj dan slave sv. misu za pokojnu braću. Stoga su i okupljena braća na Širokom Brijegu, u samostanskoj crkvi u kojoj su pokopana 24 fratra od njih 66 koje su jugokomunisti ubili u Drugom svjetskom ratu i poraću, slavili sv. misu za svu pokojnu braću. Naravno da su se ovom prilikom pomolili i za generala Slobodana Praljka, o čijoj su smrti u međuvremenu

saznali, kao i za sve hrvatske uznike i napaćenu hrvatsku domovinu.

Spomenimo da o pobijenim franjevcima sada posebnu brigu vodi Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« na čelu s fra Miljenkom Stojićem. U tu svrhu, između ostaloga, svake se godine 7. veljače na Širokom Brijegu obilježava kao obljetnica ubojstva svih franjevac, jer ga je Uprava Provincije proglasila svojim

središnjim žrtvoslovnim mjestom. U sklopu obilježavanja obljetnice redovno se raspisuje i nagradni natječaj na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima iz područja književnosti, glazbe, likovnosti, povijesti, računalstva, fotografije i videozapisa. Svi oni koji žele sudjelovati na već raspisanom natječaju, svoje radove trebaju poslati Vicepostulaturi najdalje do 15. prosinca. Radovi se ne vraćaju. ✍

OSNOVANA UDRUGA SVEHRVATSKI GROB – GROBLJE MIRA

Zagreb, 16. prosinca 2017. (IKA) – U dvorani Muzeja Mimara u Zagrebu održana je osnivačka skupština Udruge *Svehrvatski grob – Groblje mira*. Skupštini je predsjedao predsjednik Inicijativnog odbora Ante Beljo. Izabrano je vodstvo Udruge i prihvaćen statut. U vodstvo su ušli i neki od graditelja Groblja mira u Bilama kraj Mostara. Za predsjednika je izabran umirovljeni gospičko-senjski biskup Mile Bogović, a za njegova zamjenika fra Miljenko Stojić iz Širokog Brijega. Dopredsjednici su Franjo Talan (Varaždin) i don Nikola Turkalj (Gospić). Tajnica je Vera Butković (Zagreb), a rizničarka Danijela Šimunović (Zagreb). U Upravni odbor izabrani su Ante Beljo (Zagreb), Ilija Vrljić (Mostar), don Josip Šimatović (Udbina), don Zlatko Brkić (Udbina) i Ante Bežen (Zagreb). Nadzorni odbor sačinjavaju: Marko Grubišić (Zagreb), Jure Krišto (Zagreb) i don Pero Brajko (Sarajevo). Likvidator je odvjetnik Srećko Ilić iz Zagreba.

U uvodnoj riječi predsjednik Udruge istaknuo je sljedeće: »Poznato je da su kod nas pobjednici u Drugom svjetskom ratu mnoge vojnike i civile mučili, ubijali i bacali na razne načine poput otpada. Onima prema kojima se odnosilo kao prema štetnu otpadu, mi želimo priznati da su ljudi stvoreni na sliku Božju, da su naša braća i sestre. Postavlja se pitanje

hoće li današnji naraštaj Hrvata imati ćudoredne hrabrosti javno priznati kako je riječ o ljudima i u skladu s time postaviti se prema njihovim zemnim ostatcima te ih civilizacijski i kršćanski pokopati. Mi vjerujemo da hoće i zato smo se okupili. Želimo da se ondje pale svijeće i za one kojima se ne zna mjesto stradanja. Nije to tek tehničko kako napraviti i izgraditi projekt ili financijsko pitanje, kako do novaca. Nije to ni pitanje odnosa Hrvata i Srba, ustaša i partizana. Riječ je o spašavanju čovjeka, da se prema njemu nigdje i nikada ne smije odnositi kao prema otpadu, da mu nitko i nikada nema pravo oduzeti njegovo ljudsko dostojanstvo.

Prvotni cilj Udruge je izgradnja *Svehrvatskoga groba – Groblja mira* na Krbavskom polju, a potom i križnoga puta od Svehrvatskoga groba do Crkve hrvatskih mučenika na Udbini. S tim u skladu, Udruga će se baviti i nekim drugim pitanjima, primjerice, pitanjima popisa žrtava i ekshumacije i sa svoje strane činit će i na tom polju ono što joj mogućnosti dopuštaju, ali će u tim pitanjima poglavito poticati nadležne državne i druge strukture da odrade svoj posao. Udruga će gajiti i promicati poštovanje svih žrtava nasilja bez obzira na vjeru i nacionalnu pripadnost. Sjedište Udruge do daljnjega je u Gospiću. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

Sukladno dekretu pape Urbana VIII. i uredbi II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»fra Leo Petrović i 65 subrača«, XI., 1 (20),
Široki Brijeg, 2018. , siječanj – lipanj, 2018.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i nakanu):

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Naša kršćanska i naša narodna povijest imala je puno junaka i puno mučenika. Nalazimo se u prelijepom kutku kugle zemaljske koji je uz to geopolitički vrlo važan. Sukobile su se tu različite uljudbe i sve traje do današnjega dana. Sam Bog zna kada će prestati.

U cijelom ovom kolopletu zasigurno trebamo naći svoje mjesto i dopustiti drugomu da i on nađe svoje. Franjevci na Širokom Brijegu od svoga su dolaska razmišljali i djelovali upravo tako. Jugokomunisti su, pak, mislili drukčije. Htjeli su sve zatrti i uspostaviti svoje mišljenje, svoj način življenja i vladanja. Zbog toga ne samo da su pobili franjevske nego su i srušili i zapalili sve ono što su oni podizali. Tako, između ostaloga, nemamo ni pismohranu negdanje Franjevačke klasične gimnazije, iako bi i njima poslije i te kako dobro došla. Tako je to kada se, umjesto barem poštovanja, samo mrzi.

Ni danas stvari u našoj bližoj i daljoj okolini ne stoje puno drukčije. I dalje nas sude i prosuđuju po nekim svojim čudnim mjerilima. No, ne trebamo se svega toga bojati. Ako bismo išli u povijest svoje kršćanske vjere, onda bismo mogli reći da je i Isus skončao kao osuđeni zločinac. Ujedinili su se u tome domaći (židovski vlastodršci) i međunarodni (Rimljani). Pa ipak ništa mu nisu mogli. Isus Krist je uskrnuo te pobijedio smrt. Njegov lik i djelo natkrillili su vrijeme.

Od samoga početka svoje zlodjelo na Širokom Brijegu jugokomunisti su pokušali podvaliti žrtvi, pobijenim fra-

njevcima. U ovom broju glasila donosimo svjedočanstvo iz druge ruke o takvim smicalicama. Imamo i svjedočanstva kako su pokušali snimiti fotografije i film o fratrima s oružjem u rukama, kako su ubili nekoliko svojih boraca zbog toga što nisu htjeli pobiti privedene franjevske. Očito je da se ništa nije dogodilo slučajno. Sve je bilo pomno isplanirano, samo je to trebalo pokriti naknadnim objašnjenjima. Ali nisu uspjeli. Pomogao je puno u tome i mjesni biskup don Petar Čule, kao i tadašnji zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac. Posvjedočili su da su fratri bili nevini, a za to se tada gubila i glava. Naravno, hvala im na tome.

Imajući hvala im na vidu, čovjek se ponekada upita zbog čega nismo dovoljno čvrsti u hodu stazama koje su nam predi utrli. Odlazimo u tuđe daleke zemlje tražeći tamo neku svoju sreću. Istina je da ima poteškoća u našoj domovini, i to s obiju strana granice, ali ako smo iskreni, trebamo priznati da unatoč svemu tomu nikada bolje nismo živjeli. U čemu je onda problem? Očito je da je u našim glavama. Pali smo pred sirenskim zovom odnarođene okoline i povjerovali da su stvari na ovom svijetu relativne. A nisu. Odrasli smo tek ako znamo tko smo i što smo te se ustrajno borimo za svoje vrijednosti.

Naši pobijeni fratri i naš pobijeni puk pali su za više vrijednosti. Imamo li ih snage i mi danas nasljedovati? Razmislimo i neka nam je
mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Utamničeni	41
Stratišta	14	Podsjetnik	45
Pobijeni	16	Povijesne okolnosti	52
Glas o mučeništvu	30	Suočavanje s prošlošću	53
Nagradni natječaj	34	Razgovor	55